

Bildande av naturreservatet Sundbäcken i Älvdalens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är 159,6 ha och består av tallskog omväxlande med myrar, delvis kalkrika så kallade extremrikkärr. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Sundbäcken
Kommun	Älvdalen
Län	Dalarna
NVR id	2026329
Natura 2000-beteckning	SE620004
Församling/socken	Idre
Naturgeografisk region	33g, Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område
Arealer	Totalareal: 159,6 ha Landareal: 159,6 ha Produktiv skogsmark: 126,9 ha
Fastighet	Idre 1:10
Nyttjanderätter mm	Avtalsservitut för avloppsledningar.

Syftet med naturreservatet

Syftet är att:

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara områdets kalkrika kärr med deras särpräglade flora och fauna. Syftet är även att bevara och utveckla de naturvärden som finns i de delvis kalkpåverkade omgivande skogarna.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken. Dessutom är syftet att påskynda utvecklingen av höga naturvärden i delområden där naturvärdena idag är låga. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande habitat och arter.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

Syftet ska nås genom att:

Föreskrifter för området

- Skogen undantas från skogsbruksåtgärder och annan påverkan som kan påverka våtmarkerna.
- Våtmarkerna skyddas från påverkan.

Skötselåtgärder i enlighet med skötselplan

- Dikade delområden återställs.
- Skötselåtgärder vidtas för att gynna tallskogens värden.
- Information över området tas fram som besökande ska finna vid området.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

De biologiska bevarandevärdena är prioriterade och särskilt de värden som är knutna till områdets kalkrika kärr.

Våtmarkerna vid Sundbäcken är mer eller mindre påverkade av kalkrikt markvatten och hyser en särpräglad flora. Axag, ängsnycklar, björnbrodd och dvärglummer är exempel på kalkgynnade arter som förekommer. Bland mossorna är späd skorpionmossa, guldspärrmossa, mässingsmossa och maskgulmossa typiska. Den sällsynta kalkkärrsgrynsnäckan påträffas i de kalkrika kärren.

Merparten av områdets skogar utgörs av brandpräglad tallskog. I vissa partier är denna skog märkbart påverkad av det kalkrika markvattnet, varvid stor örttrikedom uppstår. Här återfinns växter som slätterfibbla, brudborste, ängsvädd, fjällskära och skavfräken, ofta insprängda i en frodig enbuskvegetation.

Mosippa och kolflarnlav är intressantare arter som förekommer i den lavrika tallskogen. Skogarna är tämligen påverkade av skogsbruk, men innehåller ställvis lågor och brandstubbar i rik mängd.

Skyddet av Sundbäckens våtmarker och skogar utgör sammantaget ett viktigt led i bevarandet av biologisk mångfald.

Friluftsliv

Sundbäcken är lättillgängligt tack vare närheten till bilväg eller via de skidspår som leder genom området. Områdets blomsterrikedom bör vara en tillgång för besökande friluftsidkare, liksom med tiden även den bevarade skogen.

Natura 2000

Sundbäcken är utpekat som särskilt bevarandeområde i det internationella Natura 2000-nätverket. Syftet med Natura 2000-området SE00004 Sundbäcken är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för följande naturtyper:

- Rikkärr (kod 7230)
- Västlig taiga (kod 9010)

Miljö kvalitetsmål

Detta beslut att skydda Sundbäcken som naturreservat bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot områdets naturvärden är skogsbruk, men även annan exploatering skulle kunna utgöra hot mot områdets känsliga hydrologi. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Områdets våtmarker är utpekade som nationellt värdefulla i "Myrskyddsplan för Sverige". De har även högsta värdeklass i länets våtmarksinventering samt i länets naturvårdsprogram. Delar av området är utpekade som riksintresse för naturvård enligt 3 kap 6§ miljöbalken. Det ingår även i riksintresse för rennäringen enligt 3 kap 5§ miljöbalken, liksom i riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2§ miljöbalken. Sundbäcken är utpekad som särskilt skyddat område enligt 7 kap 27§ miljöbalken, så kallat Natura 2000-område.

Skydd av Sundbäcken harmoniserar med kommunens översiktsplan. I denna pekas en flyttningsväg för rennäringen ut strax norr om Sundbäcken. Detta innebär dock ingen konflikt med naturreservatet.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel,
4. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
5. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark med följande undantag:
 - Transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen.
 - För renskötselns utövande i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594), 1§.
 - För färd längs ledningsgatorna i samband med underhåll eller kontroll.
6. plantera in växter eller djur,
7. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning och igenläggning av diken inom områden som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon på barmark.

Utan Länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).

Motiv till föreskrifter, undantag mm

I *punkterna A1 – A7, C1 – C3* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1 – A3* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för de kalkrika kärrrens karaktär. Normalt underhåll av befintliga vägar och ledningar är dock undantaget, men bör ske först efter samråd med länsstyrelsen. Jakten regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A2 och A4. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fast mark utan risk för påverkan på våtmarkerna.

I *punkt A4* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkt A5* och *C2* förbjuds med vissa undantag framförande av motordrivet fordon i terrängen på barmark. Detta är i huvudsak även förbjudet enligt terrängkörningslagen,

men förtydligas genom denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på den känsliga vegetationen. Begreppet ”skador”, som nämns i undantaget för uttransport av vilt, ska i detta sammanhang inte tolkas så strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

Snöskoterkörning regleras inte i föreskriften då omfattningen av den körning som sker utanför led bedöms vara så ringa att ett förbud inte är motiverat i området.

Punkterna B 1 – B 3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Skötsel genom naturvårdsbränning är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Kärr som är påverkade av dikning kräver återställning genom igenläggning av diken för att återfå en naturlig hydrologi och med tiden en ursprunglig vegetation. Uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär, och är även ett krav som ställs på Natura 2000-objekt.

Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området

C1. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

C2. Fordonstrafik utanför väg skulle utgöra en allvarlig störning, medföra slitageskador och riskera att påverka områdets känsliga hydrologi.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Ärendets handläggning

Sundbäckens naturvärden uppmärksammades först av Thomas Rafstedt vid 1980-talets början under arbetet med vegetationskartan för Dalarnas fjällvärld. Den sällsamma floran som Rafstedt beskrev tilldrog sig J. E. Björndalens intresse under hans arbete med kartering av värdefulla kalktallskogar i Sverige. I hans rapport till Naturvårdsverket placerades Sundbäcken i den högsta skyddsvärdeskategorin. Med detta som utgångspunkt togs området upp i länets naturvårdsprogram och kom att klassas som riksintresse för naturvården. Sedermera kröntes Sundbäcken med status som Natura 2000-område.

Naturreserveatsbildningen tog sin början i och med att Naturvårdsverket köpte större delen av marken från Sveaskog 2007. Kvarvarande skifte i sydväst köptes av Prästlöne-tillgångar i Västerås stift 2008.

Vid remissen har Sveriges Geologiska Undersökning, Trafikverket och Jägareförbundet Dalarna yttrat sig utan att ha något att erinra.

Idre Fjäll pekar på risken för framtida intressekonflikter i och med att reservatet ligger i ett område med starka nyttjandeintressen för rörligt friluftsliv, fjällanläggningar och Idre by. Man bedömer att liknande områden på längre avstånd från bebyggelse bör finnas. Idre Fjäll anför vidare att skötselplanen bör beakta att skidspåret (kommunspåret) bör kunna ha kvar sin dragning, att det bör finnas möjlighet till nyskapande av leder och stigar samt att ledningsgatan bör hållas så pass öppen att ingen skogshuggning behöver ske före underhåll på ledningen. – Länsstyrelsen är väl medveten om att reservatets läge kan vålla vissa problem om ytterligare exploateringsönskemål i området uppkommer. Å andra sidan bör det skyddade området vara av stort värde som besöksmål med obrukad, äldre skog och intressanta växtmiljöer. Naturvårdsvärdet bedöms vara så stort att eventuella framtida anspråk bör stå tillbaka. Sundbäckens naturvärden är så specifika att de inte kan ersättas genom skydd av andra områden även om skyddsvärda rikkärr mycket riktigt påträffas på andra platser inom kommunen. Naturtypen är dock generellt mycket sällsynt. Beträffande skidspår och leder/stigar bedömer Länsstyrelsen att naturreservatet med nuvarande förslag blir lättillgängligt tack vare den angränsande vägen och den ledningsgata som passerar genom området. Skulle önskemål om ytterligare leder uppkomma får detta prövas i ett dispensförfarande. Ledningsgatan disponeras av ledningsrättsinnehavaren varför skötselplanens förslag endast kan ses som rekommendationer.

Älvdalens kommun avvisar i sitt yttrande förslaget att bilda naturreservat med motiveringen att det redan finns tillräckligt många skyddade områden i kommunen och att området redan är ianspråktaget för infrastruktur. – Länsstyrelsen uppfattning är att Älvdalens kommun sedan länge har känt till områdets värde, vilket bland annat framgår av översiktsplanen. I och med områdets status som Natura 2000 och att det ingår i den nationella myrskyddsplanen anser Länsstyrelsen att skyddet av Sundbäcken som naturreservat är en förpliktelse som inte kan väljas bort. Länsstyrelsen har redogjort för denna uppfattning under ett möte vid kommunstyrelsens sammanträde den 14 maj 2013. Samtidigt beskrev Länsstyrelsen sitt uppdrag från Regeringen vad gäller områdesskydd. Vid mötet framkom att kommunen trots remissyttrandet inte ser det specifika reservatet som ett problem, utan önskar synliggöra en generell uppfattning rörande reservatsbildning i kommunen. Länsstyrelsen ser sig därmed inte förhindrad att fullfölja sitt uppdrag att skydda Sundbäcken som naturreservat.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. I och med områdets status som Natura 2000 gäller dock särskilda bestämmelser för tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Agneta Jonsson, samhällsplanerare Frida Ryhag, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Karta över skötselåtgärder
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (sändlistan är borttagen i webbversionen)

Sundbäcken - Översiktskarta

Bilaga 1

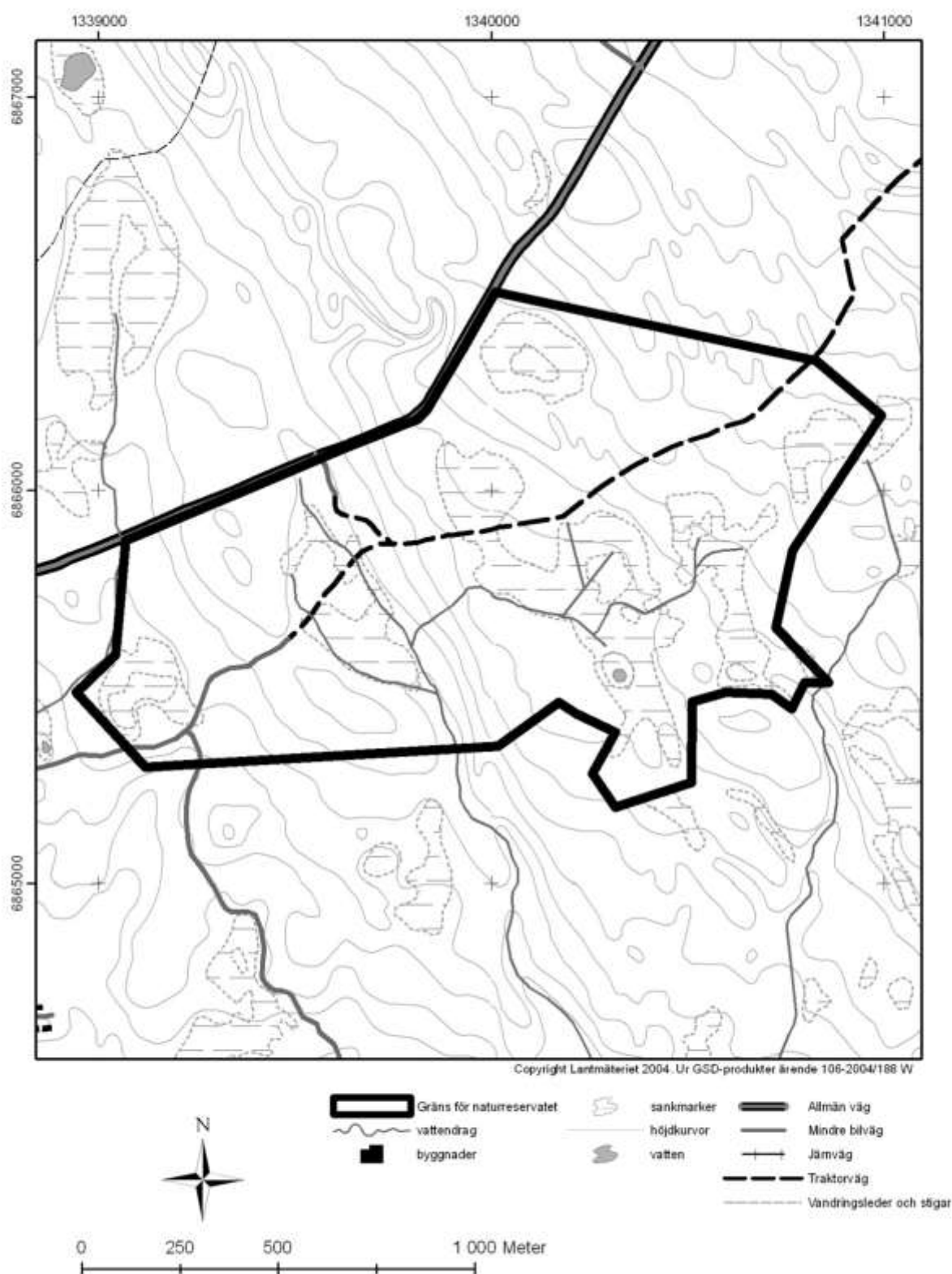
0 0,5 1 2 3 4 5 Kilometer

Teckenförklaring

Gräns för naturreservatet

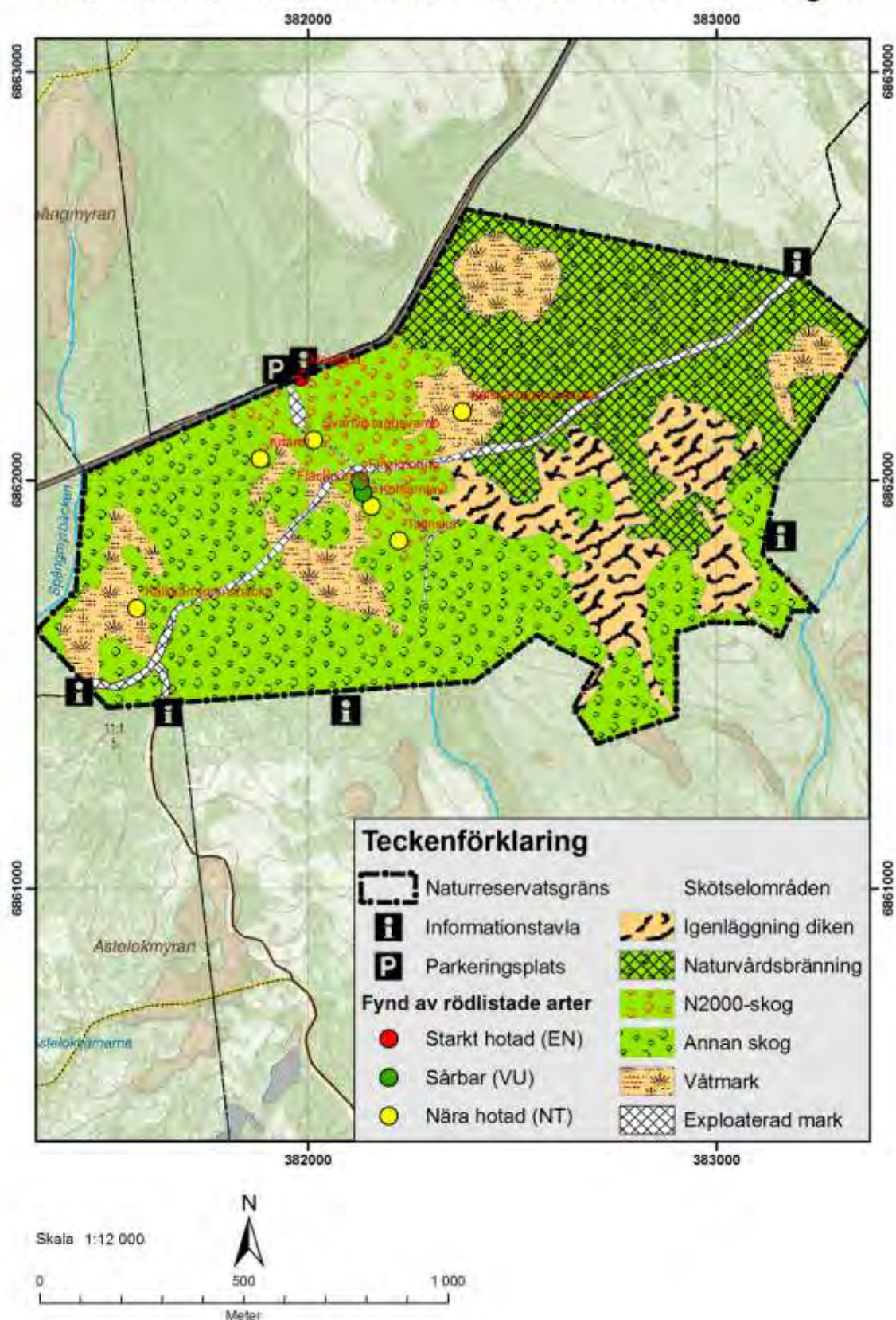
Sundbäcken - beslutscharta

Bilaga 2

Naturreseptatet Sundbäcken – Skötselkarta

Bilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Sundbäcken, Älvdalens kommun

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL.....	3
1. Beskrivning av bevarandevärdena	3
1.1 Administrativ data	3
1.2 Beskrivning av området	3
1.3 Källförteckning	10
PLANDEL.....	11
2 Avvägningar mellan bevarandevärden	12
2.1 Syfte med naturreservatet.....	12
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden.....	12
3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	12
4 Jakt och fiske.....	19
5 Dokumentation och uppföljning.....	21
6 Revidering av skötselplanen.....	22
7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	22
8. Bilagor:	22

Beskrivningsdel

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativ data

Namn	Sundbäckens naturreservat
NVR id	2026329
Natura 2000-beteckning	SE0620004 Sundbäcken
Län	Dalarna
Kommun	Älvdalen
Markslag: (<i>uppdelning i enlighet med Naturvårdsverkets rapport nr 5391</i>)	
Tallskog	103 ha
Granskog	0,5 ha
Barrblandskog	7,3 ha
Lövblandad barrskog	2,5 ha
Barrsumpskog	11,7 ha
Sumpskogsimpediment	5,5 ha
Övriga impediment	6,1ha
Våtmark	22,6 ha
Totalt	159,6 ha
Nyttjanderätter	Avtalsservitut för avloppsledningar.
Bebyggelser och anläggningar	Saknas

1.2 Beskrivning av området

1.2.1 Geovetenskap

Sundbäcken ligger på ett underlag av jotnisk sandsten (dalakvartsit) samt, i de västra delarna, diabas. Ett flertal stora diabasblock påträffas vilka rimligen härrör från närbelägen berggrund.

Jordarten utgörs av grov, blockig morän som i området uppvisar en påtaglig småkullighet. Sluttningen genomdras dessutom av ett system av erosionsrännor av varierande storlek. Sammantaget ger detta en bruten topografi som är rätt krävande att vandra i.

Området avvattnas åt söder mot Idresjön genom den lilla Sundbäcken, de västligaste delarna genom Spångmyrbäcken. Våtmarker uppträder i vissa sänkor. Dessa har ett ringa torvdjup vilket tydliggörs av att block ibland sticker upp genom torven. Myrarna har ofta en diffus av- och tillrinning, sannolikt till stor del som en följd av den genomsläppliga, grova moränen.

Ett av de många stora diabasblock som finns spridda i området.

1.2.2 Biologi

Vegetation och flora

Ren tallskog av lav- eller lavristyp dominerar helt i Sundbäcken. Denna är starkt genomhuggen så att äldre träd är sällsynta. Vissa delar innehåller dock betydande mängder torrträd och lågor av stor vikt för områdets artdiversitet. Boniteten varierar mellan T14 och T16 och genomsnittsåldern ligger mellan 100 och 150 år. Några mindre granbestånd finns i anslutning till myr eller vattendrag.

Den lite brantare sluttning som är belägen mitt i reservatet uppvisar en för trakten ovanlig örtrikedom som säkert betingas av påverkan från kalkhaltigt markvatten, i sin tur beroende på diabas innehåll i berggrund och morän. De örtrika partierna utmärks av ett tätt buskskikt av en och gråal. I luckor i buskskiktet påträffas örter som slätterfibbla, brudborste, ängsvädd, liljekonvalj, bergslok och skogsnycklar. Fläckvis finns lågvuxen örtvegetation karakteriserad av kattfot och i något fall mosippa.

Områdets våtmarker är omväxlande till sin uppbyggnad. Fastmattekärr utbildade som öblandmyr med tuvsäv och blåtåtel dominerar men inslag av lösbottnar, mossepartier och tjärnar finns. Kärren utgörs till stor del av kalkpåverkade så kallade rikkärr. I vissa delar är kärren så kalkrika att de bör betecknas som extremrikkärr. Axag är en karaktärsart för de kalkrikaste kärren, ibland i sällskap med brudsporre. Spridda i rikkärren är bland andra björnbrodd, ängsnycklar, dvärglumner, hirsstarr och gräsull. Riktigt blöta parter med inslag av öppna vattenytor har en avvikande vegetation som utmärks av vitstarr, vitag och dytåg. Dominerande mossor i rikkärren är guldspärrmossa, liten skorpionmossa och mässingmossa.

Fauna

Områdets högre fauna utgörs av allmännare, tallskogsanknutna arter, bland andra tjäder. Myrarna är så pass små att de saknar våtmarksfåglar, med undantag för den västra myren som hyser gluttsnäppa. Av landmollusker har två fynd gjorts av den exklusiva kalkkrävande snäckan kalkkärrsgrynsnäcka. Kalkkärrsgrynsnäckan är listad som insatsberoende (LR:cd) på IUCN:s globala rödlista för djur, samt upptagen i Annex II i EU:s habitatdirektiv. Arten påvisades av Ted von Proschwitz hösten 2012 och har inte införlivats i den officiella förteckningen över påträffade annexarter. Fyndet torde dock innebära ett ansvar att arten ska ha ”gynnsam bevarandestatus” i naturreservatet.

Övrig lägre fauna är inte undersökt, men kan antas vara av mindre intresse eftersom äldre träd är fåtaliga.

Värdefulla arter

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter		
Mosippa	Pulsatilla vernalis	EN
Knärot	Goodyera repens	NT
Axag	Schoenus ferrugineus	RH
Lavar		
Kolflarnlav	Hypocenomyce anthracophila	NT, S
Svampar		
Fläckporing	Antrodia albobrunnea	VU, S
Tallrisk	Lactarius musteus	NT
Svartvit taggsvamp	Phellodon melaleucus	NT
Snäckor		
Kalkkärrsgrynsnäcka	Vertigo geyeri	NT, N2000

Tabell över artförekomst av rödlistade, signalarter och Natura 2000-arter. Kategori: 1 Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2005. (RE) Försvunnen, (CR) Akut hotad, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar, (NT) Nära hotad, (DD) Kunskapsbrist. 2 Signalarter enligt Skogsvårdsstyrelsen. (S) 3 Regionalt hotad art (RH)

Natura 2000

För Natura 2000-området Sundbäcken finns en bevarandeplan utarbetad vilken dock inom kort kommer att ersättas av en ny som följer de starkt modifierade riktlinjer som idag gäller. I och med detta kommer målbildare för uppföljningen att tas fram och anges i det system för handhavande av uppföljning av skyddad natur som tillhandahålls av Naturvårdsverket. Uppföljningen kan ske både på specifikt Naturaområde/naturreservat eller inom en större trakt med likartade naturförutsättningar. Systemet innebär också en flexibilitet med möjlighet att vid behov förändra målbildare utan justering av skötselplanen.

Basinventeringen av Naturaområdet kommer att vara det viktigaste underlaget för bevarandeplanen. Basinventeringsdata finns redan idag tillgänglig för skogsmarken, medan det ännu saknas för våtmarkerna. Denna skötselplan försöker så långt möjligt tillgodose de krav som kan förväntas komma att ställas på de utpekade Naturhabitaten.

Bevarandesyfte

Det främsta syftet för området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för samtliga naturtyper och arter som legat till grund för utpekandet av området till nätverket Natura 2000.

Bevarandemål

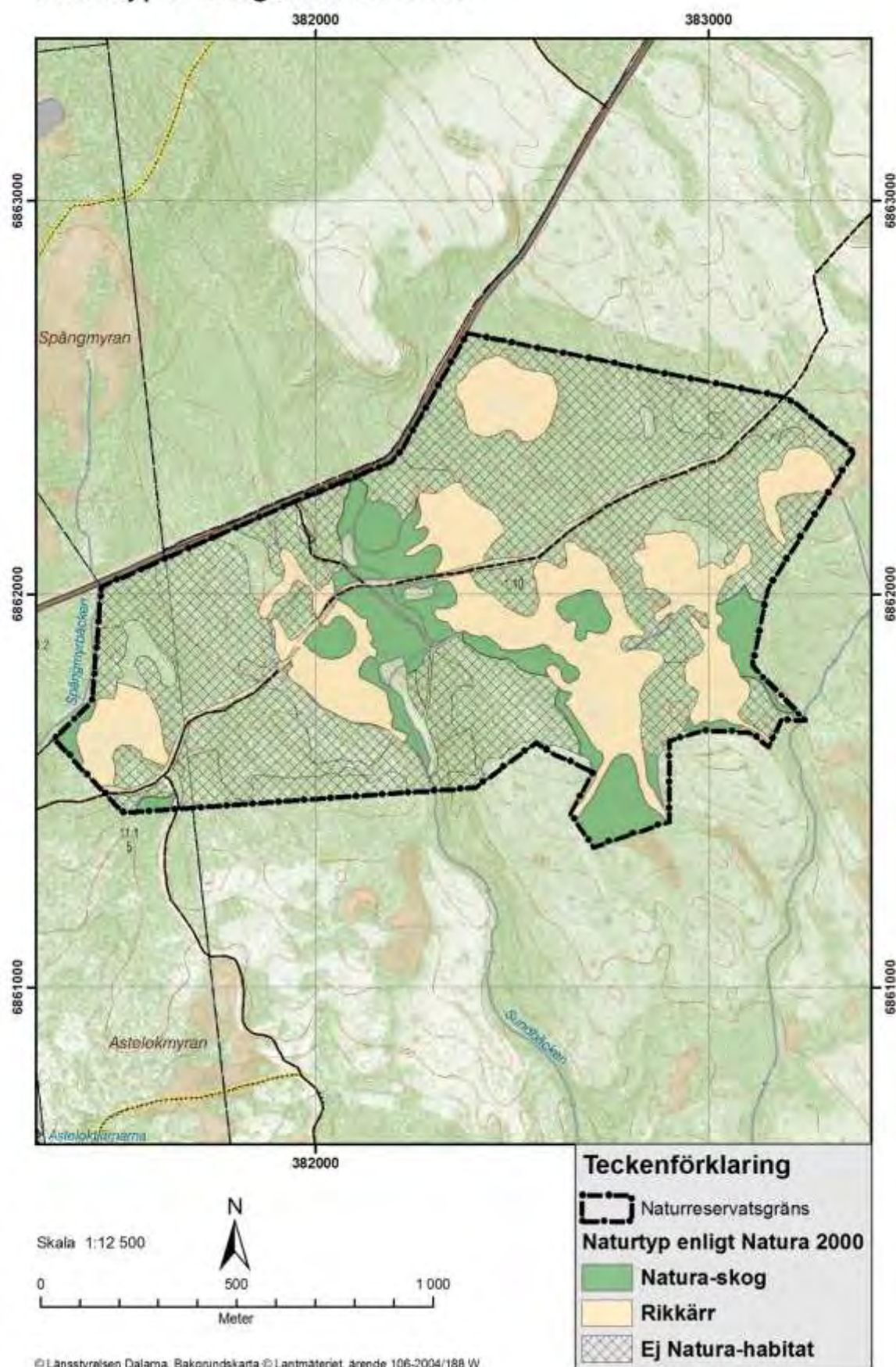
Bevarandemålen anges under respektive naturtyp i skötselområdesbeskrivningarna.

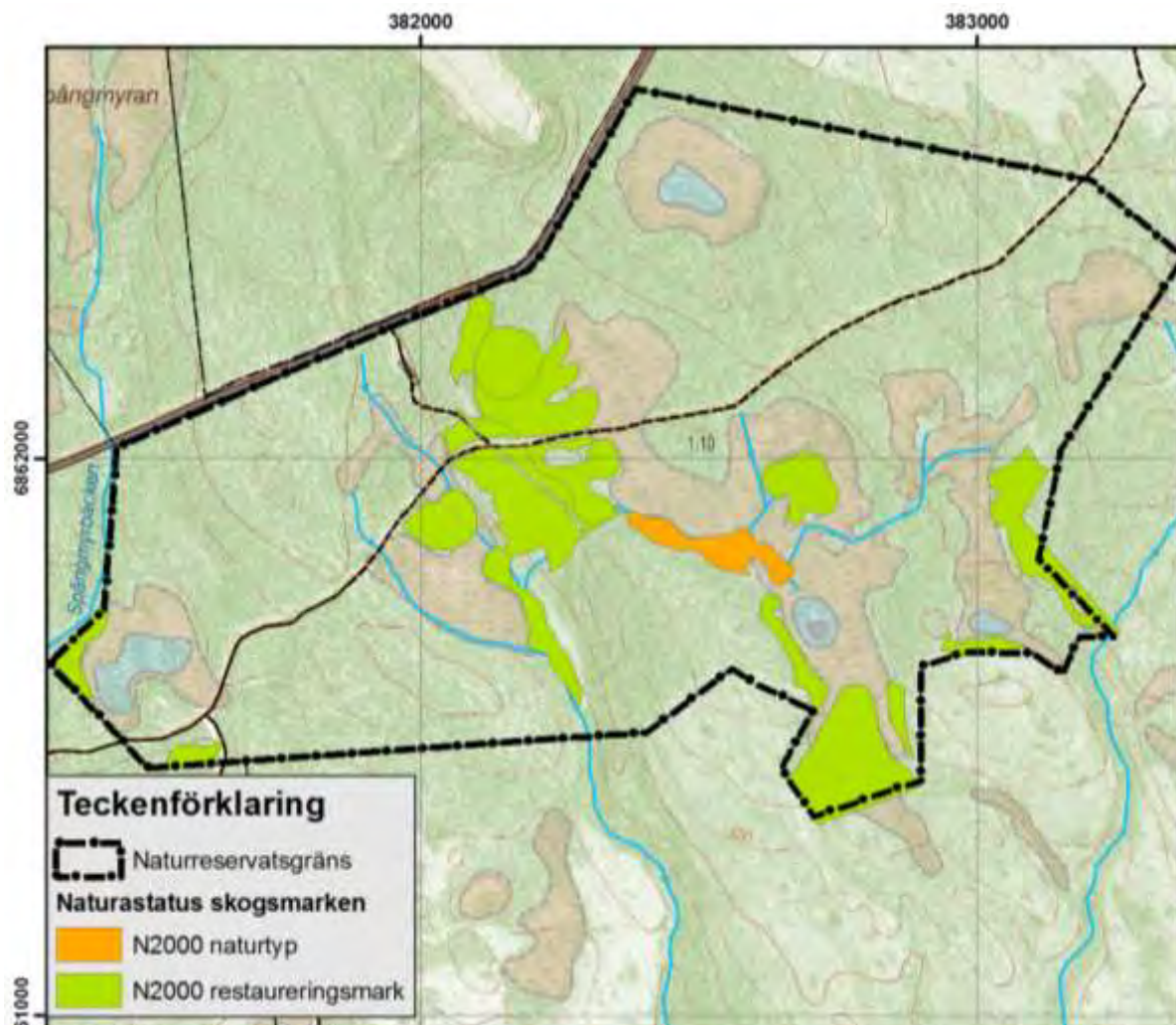
*De aktuella Naturhabitaten är:*7230 Rikkärr9010 Västlig taiga

Vidare har nyligen påträffats men ännu inte formellt redovisats till EU:

1035 Kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri*

Naturtyper enligt Natura 2000

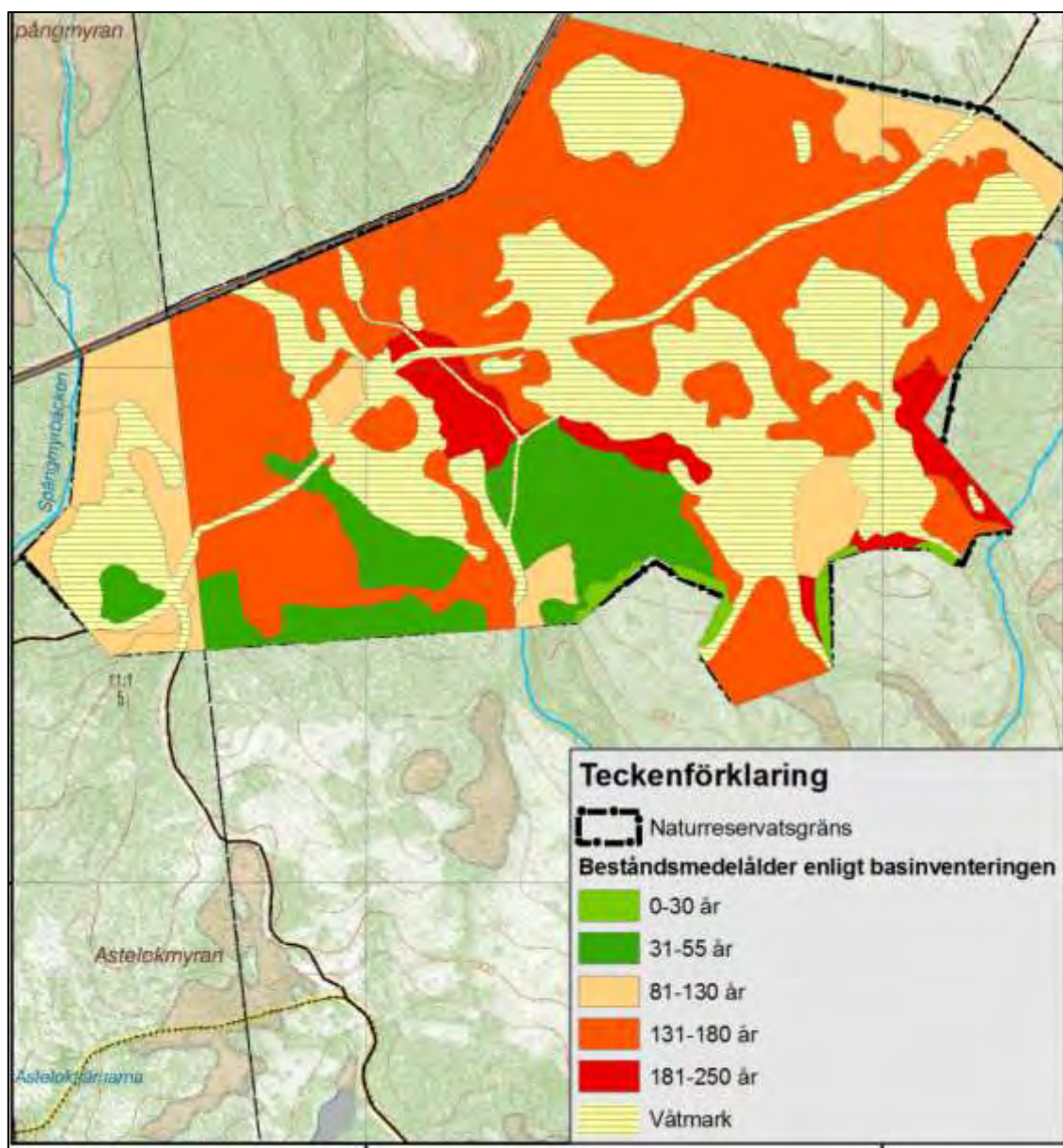

Kartan ovan visar de skogsbestånd som har Natura2000status. Som synes utgör Naturaskogen en liten del av områdets skogar, närmare bestämt 19,3 hektar. Av dessa är det bara ett litet, centralt beläget bestånd som har fullgod bevarandestatus. För övrig Naturaskog gäller att åtgärder ska vidtas för att gynnsam bevarandestatus ska uppnås. Detta kommer att beskrivas i bevarandeplanen. Som i all annan reservatsskötsel finns två vägar att gå; fri utveckling eller naturvårdande skötsel. Områdets i huvudsak brandpräglade bestånd kan förväntas snabbast uppnå gynnsam bevarandestatus genom naturvårdsbränning. Vissa bestånd ligger dock olämpligt till för sådana åtgärder, t.ex. när de gränsar mot produktionsskog. För dessa bestånd bör fri utveckling kunna vara ett fullgott alternativ. Större delen av områdets talldominerade skogar förändras uppenbarligen mycket långsamt som en följd av de näringsfattiga förhållandena.

Den skog som inte har uppnått Naturastatus bör inom en inte alltför avlägsen framtid kunna tänkas uppfylla kraven vid en revidering, särskilt om påskyndande åtgärder som naturvårdsbränning har vidtagits.

Sundbäckens våtmarker som omfattar 37,8 hektar har inte basinventerats, utan endast avgränsats och beskrivits grovt genom flygbildstolkning. Merparten kommer säkert bedömas äga gynnsam bevarandestatus, fränsett de dikade delarna. I dessa krävs återställning av den naturliga hydrologin.

Karta över beståndsmedelåldrar för områdets skogsmark utifrån den basinventering som har utförts i fält. Klassindelningen följer basinventeringens standard. Skogen är till stor del av hög ålder och i vissa delar finns betydande inslag av gamla träd, död ved och brandpräglade träd, liksom en viss beståndsskiktning. Däremot saknas de riktigt grova träden vilka har avverkats genom tiderna. Sammantaget växer en bild fram av att områdets skogar har betydligt högre naturvärde än vad de vid en första anblick ger intryck av.

1.2.3 Kulturhistoria

I området finns inga registrerade formlämningar och såvitt känt påträffas inga kultur-
lämningar ens av yngre datum. Områdets närhet till Idre by har givetvis gjort det attraktivt
för bete och myrslätter, men spåren efter detta tycks ha förvunnit.

1.2.4 Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

I och med de skoterleder och de skidspår som berör området är det tämligen välbesökt vintertid. I övrigt besöks området främst i samband med jakt. Denna är organiserad inom Särna-Idre Älgskötselområde med två jaktlag: Lialaget och Fjällfotens jaktlag. Förutsättningar för fiske saknas.

1.3 Källförteckning

Rafstedt, T. 1982: På jakt efter guckusko i nordligaste Dalarna. SBT 76.

Björndalen, J-E. 1986: Kalktallskogar som naturvårdsobjekt i Sverige. SNV rapport 3070.

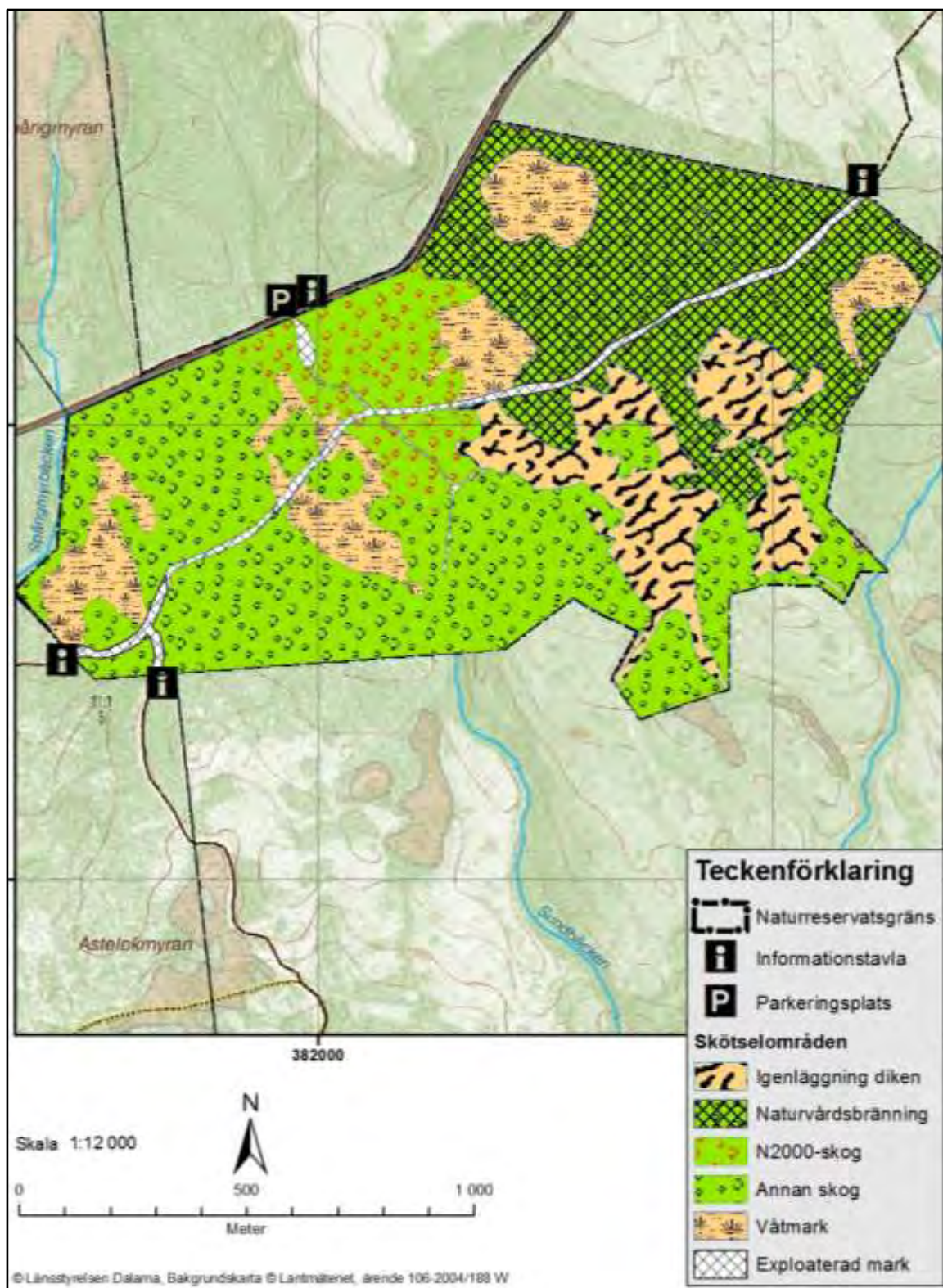
Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1988: Naturvårdsprogram för Kopparbergs län.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1990: Våtmarker i Kopparbergs län.

Soyez, D. 1971: Geomorfologisk kartering av nordvästra Dalarna. Stockholms universitet, Naturgeografiska institutionen.

Sveriges Geologiska Undersökning. Bergrundsgeologi. Digitalt kartunderlag.

Plandel

Skötselkarta med föreslagna lägen för parkering och information samt områdesvis skötselriktning.

2 Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara områdets kalkrika kärr med deras särpräglade flora och fauna. Syftet är även att bevara och utveckla de naturvärden som finns i de delvis kalkpåverkade omgivande skogarna.

Skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter

Syftet är även att genom naturvårdsbränning se till att säkerställa områden som representerar naturliga skogstillstånd där brand är en del av den naturliga dynamiken i ett skogslandskap. Dessutom är syftet att påskynda utvecklingen av höga naturvärden i delområden där naturvärdena idag är låga.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Inom ramen för syftet ska naturreservatet även stödja allmänhetens möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på sådant sätt att biologiska värden ej äventyras.

3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nya nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur.

Reservatet är indelat i 5 skötselområden:

1. Våtmarker
2. Natura 2000-skog
3. Skogsmark med naturvårdsbränning
4. Skogsmark med fri utveckling
5. Friluftsliv och anläggningar

Skötselområde 1: Våtmarker

Beskrivning

Kalkpåverkade fastmattekärr eller lösbottenkärr med inslag av större, vattenfyllda flarkar. Spridda tallar växer ofta i våtmarkerna, tätare mot kanterna. Någon igenväxning av betydelse kan dock inte påvisas. Myrarna är opåverkade med undantag av ett delområde som berörs av diken vilka medför en tämligen stor påverkan på berörda myrpartier. Den avloppsledning som löper genom området påverkar lokalt myrarna. Möjligen sker viss påverkan på myrarna av renars bete och tramp. I måttlig omfattning är detta gynnsamt för myrarnas diversitet genom att mängden mikrohabitat ökar och den naturliga igenväxningen av vitmossa minskar.

Bevarandemål

För de delar som klassas som rikkärr inom Natura 2000 ska följande bevarandemål gälla: Områdets kalkpåverkade kärr ska ha en bibehållen karaktär som uppvisar stor variation i struktur och artrikedom, och med rikkärrets karakteristiska artsammansättning. Arealen rikkärr ska vara 31 hektar.

För övriga våtmarker ska endast bevarandemålet att arealen 7 hektar ska vara oförändrad gälla.

Skötselåtgärder*Restaurering*

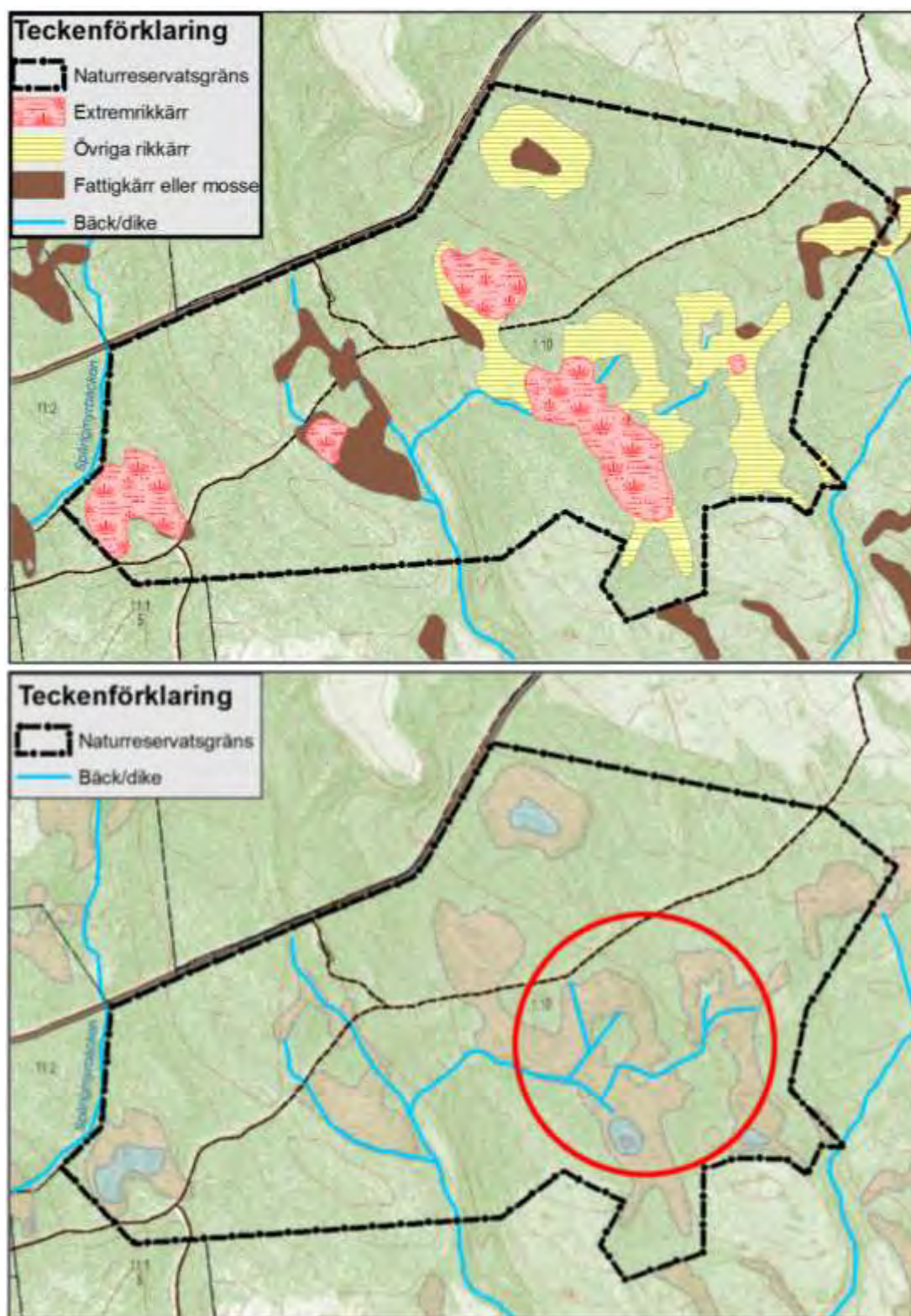
De dikade delar av våtmarkerna enligt skötselkartan ska snarast åtgärdas genom att diken läggs igen på sådant sätt att deras avvattande funktion upphör. Igenläggningen bör kunna ske manuellt genom anläggande av proppar med korta intervall. Befintligt ris och material från dikningen bör kunna användas. Ingreppen av restaureringen bör härigenom kunna minimeras. Uppvuxet sly avlägsnas. Igenläggningen påverkar inte angränsande fastighet.

Löpande skötsel

Ingen. Behov av slätter som skötselåtgärd bedöms inte finnas.

Foto av rikkärret längst i öster. Kring tallarna utvecklas öar av rismossekaraktär med rostvitmossa som dominant. Mellan dessa öar märks typisk rikkärrsvegetation med snip och tuvsäv som domineranter och med så kallade brunmossor typiska för rikkärr i bottenkiktet. Lägg märke till gräsullens vippor som glimmar i bakgrunden.

Kartor över våtmarkernas grad av kalkpåverkan samt över det dikade området där restaurering genom igenläggning av diken föreslås ske.

Skötselområde 2: Natura 2000-skog

Beskrivning

De bestånd som i "Basinventeringen" har klassats som Naturhabitat "Västlig taiga" utgörs främst av barrsumpskogar i anslutning till våtmarkerna eller av äldre tallskogspartier. Merparten av Naturabestånden är bedömda vara av "icke fullgod bevarandestatus", vilket innebär att de idag inte uppfyller de kriterier som är satta att gälla för "gynnsam bevarandestatus". Ett större, mer sammanhängande område med Natura-skog har avgränsats på skötselkartan, medan små, enskilt liggande, bestånd får beaktas inom ramen för skötseln av angränsande skog.

Bevarandemål

9010 Västlig taiga

Områdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. I perioder efter brand/bränning är områden öppna och präglas av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är områdena mer slutna. Arealen Västlig taiga ska vara 19 ha, men med tiden öka i och med att angränsande bestånd får högre naturvärden.

Skötselåtgärder

Restaureringar

Sumpskogsbestånden och de små barrblandskogsbestånden lämnas för fri utveckling. De brandpräglade tallskogsbestånden tillåts ingå i planerade naturvårdsbränningar i den angränsande trivialare tallskogen

Löpande skötsel

För tallbestånden, se följande skötselområde.

Skötselområde 3: Skogsmark med naturvårdsbränning

Beskrivning

Brandpräglad tallskog av ris- eller lavristyp utgör en betydande del av naturreservatets areal. Avsaknad av brand samt viss skogsskötsel har gjort att skogen är tämligen enskiktad, vilket är ett onaturligt och icke önskvärt tillstånd. Inom ramen för denna skötselplan föreslås att den nordvästra delen av reservatet sköts genom naturvårdsbränning. Vid revidering av skötselplanen får ställning tas till eventuell skötsel av brandpräglad skog i andra delar av reservatet.

Sundbäcken ligger nära det i länets brandstrategi utpekade bränningslandskapet Särna. Inom ringa avstånd finns dessutom förekomster av brandgynnade insekter, bland andra de i EU:s art- och habitatdirektiv utpekade tallkapuschongbaggar. Det finns således goda skäl till att arbeta med naturvårdsbränning som skötselmetod.

Anledningen till valet att endast sköta den nordvästra delen är att brandpräglarna är större här med fler kvarvarande strukturer efter brand. Det är heller inte försvarbart att låta en alltför stor andel av reservatet brinna inom en kort tidsrymd. Med en anpassad indelning i

bränningsområden kan behandlingsytor om ca 25 hektar avgränsas, vilket bör vara omfångsmässigt lämpligt. Sådana ytor avgränsas i detalj i samband med den praktiska bränningsplaneringen med hänsyn till brandavgränsare med mera.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande kvalitetsmål är uppnådda:

Beståndsstrukturen har uppnått en flerskiktning liknande den för tallnurskog på jämförbar mark typiska. Stående död ved finns i form av torrakor eller högstubbar och ett påtagligt inslag av gamla tallar ingår i beståndet. Graninslaget är begränsat. Arealen ska vara 110 ha.

Skötselåtgärder

Restaurering och löpande skötsel

För att återskapa och bevara tallskogarnas brandprägel och naturliga struktur krävs skötsel. Naturvårdsbränning är den metod som står till buds eftersom naturliga bränder mycket sällan uppkommer. Lämpliga mål för bränningen kan vara att:

- bibehålla eller skapa en naturligare beståndsstruktur.
- främja bildning av lågor och torrakor av god kvalitet
- skapa brandljud.
- I örtrikare delar gynna markfloran, bland annat mosippan.

Bränning av respektive yta bör ske med ca 50 års mellanrum eller med intervall som studier av områdets brandspår påvisar. Bränningsplaneringen ska ta hänsyn till den framtagna regionala bränningsstrategin. Detaljplanering av bränningsområden får ske i särskild ordning och behandlas inte i denna skötselplan.

Vid bränning ska målsättningen vara en hög överlevnad (>75%) av gamla tallar (>200 år) då dessa utgör en brist i landskapet i stort. Gränser för bränning ska så långt som möjligt utnyttja naturliga brandhinder; dessa kan dock förstärkas tillfälligt. Transporter av material med mera får inte skada myrmarkerna. Efter bränning ska föryngring ske på naturlig väg.

Bränning ska i regel ej föregås av avverkning av träd.

Kolade högstubbar finns här och var som minnen efter forna tiders bränder.

Skötselområde 4: Skogsmark med fri utveckling

Beskrivning

Mestadels fuktiga sumpskogar intill våtmarker, men även granskog, myrholmar samt ett område med tallskog som i detta skede inte prioriteras för naturvårdsbränning. Blåbär eller andra ris dominerar fältskiktet, fuktighetskrävande mossor bottenskiktet. Trädåldern är merendels hög, åldersspridning finns överlag medan inslaget av riktigt gamla träd varierar.

Bevarandemål

Eftersom bestånden är så vitt skilda till karaktären är enkelt uppföljningsbara mål svåra att sätta upp. Ett kvalitetsmål ska dock vara att områdets skogar får utvecklas vidare med naturliga störningar som karaktärsdanare. I denna fjällnära miljö kan detta innebära radikala, oförutsedda förändringar som exempelvis insektsangrepp, bäverdämning, stormfällning eller isbränna, vilka alla är naturliga förlopp.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

Ingen skötsel. Beträffande tallskogen se dock föregående skötselområde.

Skötselområde 5: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Skoterleder

Genom området löper en skoterled från Idre industriområde och vidare åt nordost upp mot Hemmeråsen. Leden grenar sig i reservatet så att leden mot Grövelsjön eller Grunddagssättern viker av mot nordväst. Den senare ingår i SOND:s ledssystem. Båda lederna underhålls av Idrefjällens Snöskoterklubb. Skoterlederna följer i stor utsträckning ledningsgatan för avloppsledningen från Idrefjäll. Leden mot Grövelsjön/Grunddagssättern följer det gamla fastighetsrådet för att nära landsvägen vika av så att passagen kan ske i det trafiksäkerhetsmässigt bästa läget.

Skidspår

Ett skidspår mellan Idrefjäll och Idrebyn löper genom området. Skidspåret prepareras av Älvdalens kommun.

Övriga vägar och ledningsgatan för avloppsledningen

En ledningsgata för Idrefjälls avlopp leder genom området och delar sig i reservatet så att en gren leder vidare mot Idrebyn och en andra gren till Idre industriområde. Ledningsgatan är så beskaffad att den närmast liknar en skogsbilväg, se vidstående foto. Enligt det servitut som gäller för ledningen finns rättighet att ”anlägga, underhålla och förnya en avloppsledning inom en 12 meter bred sträcka”.

En äldre traktorväg som utgår från landsvägen leder ner till ledningsgatan, korsar denna och fortsätter en sträcka vidare in i skogen varvid den tonar bort. Vägen är troligen ursprungligen anlagd för skogsbruksändamål, men tycks ha förbättrats i sin övre del, möjligen för att tjäna som serviceväg vid anläggandet av avloppsledningen.

Bevarandemål

Naturreservatet ska vara lättillgängligt genom leder och skidspår. Dessa ska hållas i gott skick och skötas så att minimal påverkan sker på anslutande naturmarker och särskilt på de känsliga våtmarkerna. Någon nyanläggning av stigar ska inte ske eftersom reservatets olika delar nås så väl av befintlig ledningsgata. Reservatet ska vara väl utmärkt och skyltat med information i enlighet med skötselkartan. Parkeringsmöjligheter ska finnas vid den allmänna vägen mellan Idre och Idrefjäll.

De skidspår som går på våtmark kan ge en påverkan på vegetationen genom den snöpackning som sker. Det bör därför undersökas om spåren kan dras på fastmark, eller hellre, utanför reservatet

Skötselåtgärder*Initialåtgärder*

Utmärkning av gränsen samt anläggande av en parkering genom att iordningställa en mindre yta för ändamålet vid befintlig skogsbilväg/virkesavlägg. Informationsskyltar tas fram och placeras vid de angränsningspunkter till reservatet som framgår av skötselkartan.

Löpande skötsel

Ledningsgatan och avloppsledningen ägs av Älvdalens kommun som svarar för den skötsel som behövs i form av röjning av sly. Om det inte inverkar på skötseln av ledningen och skoterleden vore det en fördel om gatan får smalna av genom igenväxning av gatans yttre delar. Möjligen är gatan bredare än nödvändigt när ledningen väl finns på plats, se bild nedan. I så fall kan viss röjning/utglesning ske med ändamål att åstadkomma en ungskogsremsa mot den äldre skogen. Däremot bör inte en tät slyridå tillåtas växa upp som skymmer omgivningen för dem som vandrar eller färdas längs leden.

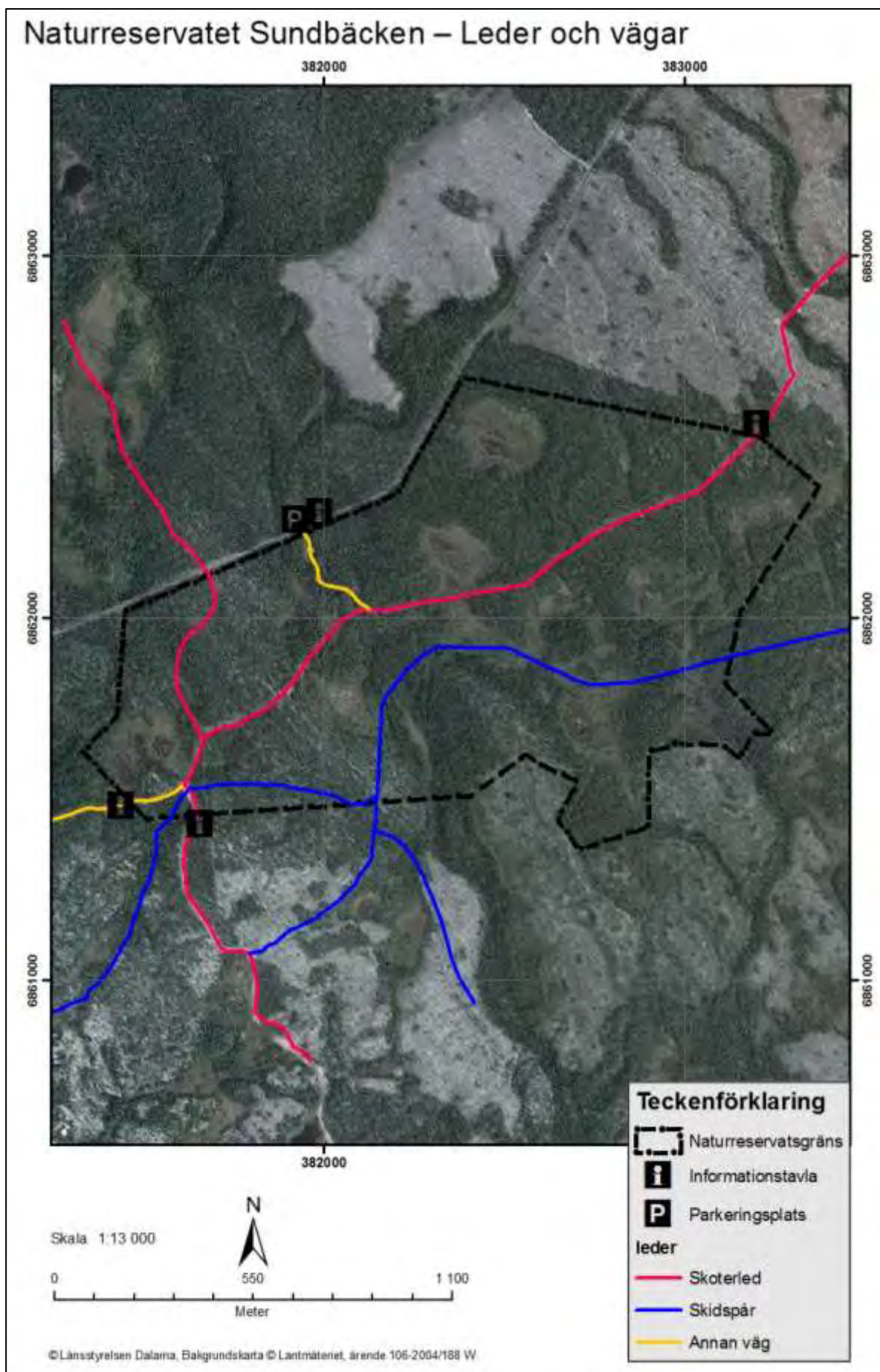
Skoterlederna sköts och underhålls av Idrefjällens Skoterklubb. Skoteråkning regleras inte i reservatsföreskrifterna. Om friåkning utanför led visar sig ske i större omfattning kan en åtgärd vara att med skyltar upplysa om naturreservatets känsliga våtmarker och uppmana skoteråkare att använda lederna.

Skidspåren sköts och underhålls genom Älvdalens kommuns försorg.

Den skogsväg som nu kommer utgöra entré till reservatet tillåts växa igen, men med röjning och markering av en stig på delar av den gamla vägbanan.

4 Jakt och fiske

Jakten är inte reglerad i reservatsföreskrifterna, men måste bedrivas utan fasta passanläggningar. Saltstenar kan placeras ut, men i så fall på fastmark så att ingen påverkan sker på de känsliga våtmarkerna i form av tramp med mera.

Ledningsgatan är som synes väl tilltagen. Nu sker etablering av tall i de delar som inte används.

5 Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Bevarandemål

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplanen ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren i samverkan med funktionen för områdesskydd vid Länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Utmärkning av gräns	2013	1	Reservatsanslag
Informationsskylt	2013	1	Reservatsanslag
Iordningställande av parkering och led	2013	1	Reservatsanslag
Igenläggning av diken	2014	2	Reservatsanslag
Bränning	2015	3	Reservatsanslag
Skötsel av avloppsledning/ledningsgatan	Löpande	-	Älvdalens kommun
Röjning stig	Löpande	-	Reservatsanslag
Skötsel och preparering av skoterled	Löpande	-	Idrefjällens Snöskoterklubb
Preparering av skidspår	Löpande		Älvdalens kommun
Uppföljning av skötselåtgärder	Löpande	-	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Löpande	-	Anslag för uppföljning

8. Bilagor:

Bilaga 1: Kärlväxtförteckning

Vetenskapligt namn	Svenskt namn
<i>Alnus incana</i>	Gråal
<i>Andromeda polifolia</i>	Rosling
<i>Angelica sylvestris</i>	Strätta
<i>Antennaria dioica</i>	Kattfot
<i>Betula pubescens</i>	Glasbjörk
<i>Campanula rotundifolia</i>	Liten blålocka
<i>Carex buxbaumii</i> ssp. <i>buxbaumii</i>	Klubbstarr
<i>Carex capillaris</i>	Hårstarr
<i>Carex dioica</i>	Nålstarr
<i>Carex lasiocarpa</i>	Trådstarr
<i>Carex limosa</i>	Dystarr
<i>Carex nigra</i> ssp. <i>nigra</i>	Hundstarr
<i>Carex rostrata</i>	Flaskstarr
<i>Carex vaginata</i>	Slidstarr
<i>Dactylorhiza incarnata</i> ssp. <i>incarnata</i>	Ängsnycklar
<i>Dactylorhiza maculata</i> ssp. <i>fuchsii</i>	Skogsnycklar
<i>Empetrum nigrum</i> ssp. <i>nigrum</i>	Kråkbär
<i>Equisetum hyemale</i>	Skavfräken
<i>Equisetum palustre</i>	Kärrfräken
<i>Equisetum variegatum</i>	Smalfräken
<i>Equisetum x trachyodon</i>	Älvfräken
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Ängsull
<i>Eriophorum latifolium</i>	Gräsull
<i>Frangula alnus</i>	Brakved

Vetenskapligt namn	Svenskt namn
<i>Goodyera repens</i>	Knärot
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudsporre
<i>Huperzia selago</i>	Lopplummer
<i>Hypochoeris maculata</i>	Slätterfibbla
<i>Juncus stygius</i>	Dytåg
<i>Juniperus communis</i> ssp. <i>communis</i>	En
<i>Melica nutans</i>	Bergslok
<i>Menyanthes trifoliata</i>	Vattenklöver
<i>Molinia caerulea</i>	Blåtåtel
<i>Phragmites australis</i>	Vass
<i>Picea abies</i>	Gran
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Tätört
<i>Pinus sylvestris</i>	Tall
<i>Potentilla erecta</i>	Blodrot
<i>Pulsatilla vernalis</i>	Mosippa
<i>Salix aurita</i>	Bindvide
<i>Salix repens</i> ssp. <i>repens</i>	Krypvide
<i>Saussurea alpina</i>	Fjällskära
<i>Schoenus ferrugineus</i>	Axag
<i>Selaginella selaginoides</i>	Dvärglummer
<i>Succisa pratensis</i>	Ängsvädd
<i>Tofieldia pusilla</i>	Björnbrodd
<i>Trichophorum alpinum</i>	Snip
<i>Trichophorum cespitosum</i>	Tuvsäv
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	Tranbär
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Lingon

Bilaga 1. Förteckning över påträffade kärhvaxter av större botaniskt intresse enligt uppgifter i Dalarnas Botaniska Sällskaps databas.